

Why and How We Enslave Ourselves

Dena Weiss - weiss@hadar.org

Rabbinic Yeshiva Intensive 2018

Bereishit 47:11-27	בראשית מז:יא-כו
¹¹Joseph settled his father and his brothers, and granted them a holding in the land of Egypt, in the best part of the land, in the land of Rameses, as Pharaoh had instructed. ¹²And Joseph provided his father, his brothers, and all his father's household with food, according to the number of their dependents. ¹³Now there was no food in all the land, for the famine was very severe. The land of Egypt and the land of Canaan languished because of the famine. ¹⁴Joseph collected all the money to be found in the land of Egypt and in the land of Canaan, in exchange for the grain that they bought; and Joseph brought the money into Pharaoh's house. ¹⁵When the money from the land of Egypt and from the land of Canaan was spent, all the Egyptians came to Joseph, and said, "Give us food! Why should we die before your eyes? For our money is gone." ¹⁶And Joseph answered, "Give me your livestock, and I will give you food in exchange for your livestock, if your money is gone." ¹⁷So they brought their livestock to Joseph; and Joseph gave them food in exchange for the horses, the flocks, the herds, and the donkeys. That year he supplied them with food in exchange for all their livestock. ¹⁸When that year was ended, they came to him the following year, and said to him, "We can not hide from my lord that our money is all spent; and the herds of cattle are my lord's. There is nothing left in the sight of my lord but our bodies and our lands. ¹⁹Shall we die before your eyes, both we and our land? Buy us and our land in exchange for food. We with our land will become slaves to Pharaoh; just give us seed, so that we may live and not die, and that the land may not become desolate." ²⁰So Joseph	¹¹וַיָּשֶׁב יוֹסֵף אֶת-אָבִיו וְאֶת-אֶחָיו, וַיֵּתֶן לָהֶם אֶחְזָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, בְּמִיטֵב הָאֶרֶץ בְּאֶרֶץ רַעַמְסֵס--כַּאֲשֶׁר צִוָּה פַּרְעֹה. ¹²וַיִּכְלֹל יוֹסֵף אֶת-אָבִיו וְאֶת-אֶחָיו וְאֶת כָּל-בֵּית אָבִיו--לֶחֶם, לְפִי הַטֶּף. ¹³וְלֶחֶם אִין בְּכָל-הָאֶרֶץ כִּי-כָבֵד הָרָעָב מְאֹד; וַתֵּלֶה אֶרֶץ מִצְרַיִם, וְאֶרֶץ כְּנָעַן, מִפְּנֵי הָרָעָב. ¹⁴וַיִּלְקֹט יוֹסֵף, אֶת-כָּל-הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּאֶרֶץ-מִצְרַיִם וּבְאֶרֶץ כְּנָעַן, בְּשָׂבָר, אֲשֶׁר-הֵם שֹׂבְרִים; וַיָּבֹא יוֹסֵף אֶת-הַכֶּסֶף, בֵּיתָה פַּרְעֹה. ¹⁵וַיֵּיטֶם הַכֶּסֶף, מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמֵאֶרֶץ כְּנָעַן, וַיָּבֹאוּ כָל-מִצְרַיִם אֶל-יוֹסֵף לֵאמֹר הִבֵּה-לָנוּ לֶחֶם, וְלָמָּה נָמוּת נִגְדָּךְ: כִּי אָפֶס, כֶּסֶף. ¹⁶וַיֹּאמֶר יוֹסֵף הִבּוּ מִקְנֵיכֶם, וְאֶתְנֶה לָכֶם בְּמִקְנֵיכֶם--אִם-אָפֶס, כֶּסֶף. ¹⁷וַיָּבִיאוּ אֶת-מִקְנֵיהֶם, אֶל-יוֹסֵף, וַיֵּתֶן לָהֶם יוֹסֵף לֶחֶם בְּסוּסִים וּבְמִקְנֵה הַצֹּאן וּבְמִקְנֵה הַבָּקָר, וּבְחֲמֹרִים; וַיִּנְהַלֵּם בָּלֶחֶם בְּכָל-מִקְנֵיהֶם, בַּשָּׁנָה הַהוּא. ¹⁸וַתָּתֶם, הַשָּׁנָה הַהוּא, וַיָּבֹאוּ אֵלָיו בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא-נִכְחַד מֵאֲדֹנִי, כִּי אִם-תָּתֵם הַכֶּסֶף וּמִקְנֵה הַבְּהֵמָה אֶל-אֲדֹנִי: לֹא נָשָׂאֵר לִפְנֵי אֲדֹנִי, בְּלִיתִי אִם-גִּוְיָתָנוּ וְאֶדְמָתָנוּ. ¹⁹לָמָּה נָמוּת לַעֲיִנֶיךָ, גַּם-אֲנָחְנוּ גַם אֶדְמָתָנוּ--קָנָה-אֶתְנוּ וְאֶת-אֶדְמָתָנוּ, בָּלֶחֶם; וְנִהְיֶה אֲנָחְנוּ וְאֶדְמָתָנוּ, עֲבָדִים לַפַּרְעֹה, וְתוֹ-זָרַע וְנִחְיָה וְלֹא נָמוּת, וְהָאֶדְמָה לֹא תִשָּׂם. ²⁰וַיִּקֶן יוֹסֵף אֶת-כָּל-אֶדְמַת מִצְרַיִם, לַפַּרְעֹה, כִּי-מָכְרוּ מִצְרַיִם אִישׁ שְׂדֵהוּ, כִּי-חֲזַק עָלֵהֶם הָרָעָב;

bought all the land of Egypt for Pharaoh. All the Egyptians sold their fields, because the famine was severe upon them; and the land became Pharaoh's. ²¹As for the people, he made slaves of them from one end of Egypt to the other. ²²Only the land of the priests he did not buy; for the priests had a fixed allowance from Pharaoh, and lived on the allowance that Pharaoh gave them; therefore they did not sell their land. ²³Then Joseph said to the people, "Now that I have this day bought you and your land for Pharaoh, here is seed for you; sow the land. ²⁴And at the harvests you shall give one-fifth to Pharaoh, and four-fifths shall be your own, as seed for the field and as food for yourselves and your households, and as food for your little ones." ²⁵They said, "You have saved our lives; may it please my lord, we will be slaves to Pharaoh." ²⁶So Joseph made it a statute concerning the land of Egypt, and it stands to this day, that Pharaoh should have the fifth. The land of the priests alone did not become Pharaoh's.

וַתְּהִי הָאָרֶץ, לְפָרֹעַ. ²¹וְאֶת-הָעָם--הָעֵבִיר אֹתוֹ, לְעֶרְיִם: מִקְצֵה גְבוּל-מִצְרַיִם, וְעַד-קִצְהוֹ. ²²רַק אֲדָמַת הַכֹּהֲנִים, לֹא קָנָה: כִּי חֹק לַכֹּהֲנִים מֵאֵת פְּרֹעֶה, וְאָכְלוּ אֶת-חֶקֶם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם פְּרֹעֶה--עַל-כֵּן, לֹא מָכְרוּ אֶת-אֲדָמָתָם. ²³וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-הָעָם, הֵן קִנִּיתִי אֶתְכֶם הַיּוֹם וְאֶת-אֲדָמָתְכֶם לְפָרֹעַ; הֵא-לָכֶם זֶרַע, וַיִּזְרְעוּם אֶת-הָאֲדָמָה. ²⁴וְהָיָה, בְּתִבּוּאָתָא, וּבְנִתְתֶם חֲמִישִׁית, לְפָרֹעַ; וְאַרְבַּע הַיְדֹת יִהְיֶה לָכֶם לְזֶרַע הַשָּׂדֶה וְלֹאֲכֹלְכֶם, וְלֹאֲשֶׁר בְּבִתְיֹכֶם--וְלֹאֲכֹל לְטֶפְלְכֶם. ²⁵וַיֹּאמְרוּ, הֲחַיִּיתֵנוּ; נִמְצָא-חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנֵי, וְהִיִּינוּ עֲבָדִים לְפָרֹעַ. ²⁶וַיֵּשֶׁם אֹתָהּ יוֹסֵף לְחֹק עַד-הַיּוֹם הַזֶּה עַל-אֲדָמַת מִצְרַיִם, לְפָרֹעַ--לַחֲמֵשׁ: רַק אֲדָמַת הַכֹּהֲנִים, לֹבְדָם--לֹא הָיְתָה, לְפָרֹעַ. ²⁷וַיָּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, בְּאֶרֶץ גִּשְׁשׁ; וַיֵּאחָזֵז בָּהּ, וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד.

Shemot 1:1-14

¹These are the names of the sons of Israel who came to Egypt with Jacob, each with his household: ²Reuben, Simeon, Levi, and Judah, ³Issachar, Zebulun, and Benjamin, ⁴Dan and Naphtali, Gad and Asher. ⁵The total number of people born to Jacob was seventy. Joseph was already in Egypt. ⁶Then Joseph died, and all his brothers, and that whole generation. ⁷But the Israelites were fruitful and prolific; they multiplied and grew exceedingly strong, so that the land was filled with them. ⁸Now a new king arose over Egypt, who did not know Joseph. ⁹He said to his people, "Look, the Israelite people are more numerous and more powerful than we. ¹⁰Come, let us outsmart them, or they will increase and, in the event of war, join our enemies and fight against us and escape from the land." ¹¹Therefore they set taskmasters (tax officers) over them to oppress them with forced labor. They built supply cities, Pithom and Rameses, for Pharaoh. ¹²But the more they were oppressed, the more they multiplied and spread, so that the Egyptians came to dread the Israelites. ¹³The Egyptians became ruthless in imposing tasks on the Israelites, ¹⁴and made their lives bitter with hard service in mortar and brick and in every kind of field labor. They were ruthless in all the tasks that they imposed on them. (NRSV, edited)

שמות א:א-יא

¹וְאֵלֶּה, שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הַבָּאִים, מִצְרָיִמָּה: אֶת יַעֲקֹב, אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ. ²רְאוּבֵן שְׁמֵעוֹן, לֵוִי וַיהוּדָה. ³יִשָּׁשְׁכַר זְבֻלֹן, וּבִנְיָמִן. ⁴דָּן וְנַפְתָּלִי, גָּד וְאַשֶׁר. ⁵וְהָיָה, כָּל-נַפְשׁ יִצְאֵי יִרְיָ-יַעֲקֹב--שִׁבְעִים נֶפֶשׁ; וַיּוֹסֶף, הָיָה בְּמִצְרַיִם. ⁶וַיָּמָת יוֹסֵף וְכָל-אָחִיו, וְכָל הַדּוֹר הַהוּא. ⁷וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצֻמוּ--בְּמֶאֱדָה מְאֹד; וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ, אֹתָם. ⁸וַיָּקָם מֶלֶךְ-חָדָשׁ, עַל-מִצְרַיִם, אֲשֶׁר לֹא-יָדַע, אֶת-יוֹסֵף. ⁹וַיֹּאמֶר, אֶל-עַמּוֹ: הִנֵּה, עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל--רַב וְעָצוּם, מִמֶּנּוּ. ¹⁰הֲבֵיאָה נִתְחַכְמָה, לֹא: פֶּן-יִרְבֶּה, וְהָיָה כִּי-תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֶף גַּם-הוּא עַל-שֹׁנְאֵינוּ, וְנִלְחֲמוּ בָנוּ, וְעָלָה מִן-הָאָרֶץ. ¹¹וַיִּשְׁמְנוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים, לְמַעַן עַנּוֹתָם בְּסִבְלֹתָם; וַיִּבְנוּ עָרֵי מִסְכְּנוֹת, לְפָרֹעַ--אֶת-פִּתּוֹם, וְאֶת-רַעַמְסֵס. ¹²וְכַאֲשֶׁר יַעֲנֶה אֹתוֹ, כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ; וַיִּקְצֹצוּ, מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל. ¹³וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּפָרֶךְ. ¹⁴וַיִּמְרְרוּ אֶת-חַיֵּיהֶם בְּעֲבֹדָה קָשָׁה, בַּחֲמֹר וּבַלְבָּנִים, וּבְכָל-עֲבֹדָה, בַּשָּׂדֶה--אֵת, כָּל-עֲבֹדָתָם, אֲשֶׁר-עָבְדוּ בָהֶם, בְּפָרֶךְ.

Rashi Shemot 1:8	רש"י שמות י"ח
A new king arose. Rav and Shmuel. One said, actually new and one said that he issued new decrees.	ויקם מלך חדש. רב ושמואל, חד אמר חדש ממש, וחד אמר שנתחדשו גזירותיו (סוטה יא.)

R. Hayyim ibn Attar (1696-1743, Morocco/Jerusalem)	אור החיים
A new king arose. The straightforward reading yields that as long as one of the prior generation was alive, it would have prevented the enslavement. And this is difficult, for if it were so, then it would have been sufficient for the verse to say “the whole generation died” for if only one member of the generation were alive there would have been no enslavement. So it did not have to speak of Joseph’s death nor the death of his brothers. Because obviously there would be no death while they themselves were still alive! And maybe the verse intends to indicate the following. That there were stages in the matter of enslavement. For when Joseph died they lost some of their status. For they were more elevated than the Egyptians, but then became equal to them. And with the death of the brothers they were demoted again and were beneath the Egyptians, who sneered at them, but didn’t enslave them. And with the death of the entire generation they began to enslave them due to their jealousy when they saw the growth of Israel and the way that Egypt was filled with them. And they placed upon... Here the child asks—What was so clever about what they did? This isn’t cleverness, just evil and brazenness. Further, how did they even conceive of placing tax officers at the beginning of the enslavement? Also, how could Israel accept upon themselves to do strange work with clay and bricks? Behold, our Sages said that the matter was gradual. First it was with gentle speech (<i>peh rakh</i>) and later with backbreaking labor (<i>perekh</i>). And it is implied from the order of the verses that first they put these tax officers upon them. According to the words of our Sages it must be said that there were words that preceded the placing of the tax officers. And according to what I explained in the verse that states “more numerous and more powerful than we” that they thought that they could enslave them on the basis of the good that they had done to them during the years of famine they could have come upon them immediately and by force and enslaved them	ועוד ויקם מלך חדש וגו'. והנה לפי פשטן של דברים יגיד כי כל עוד שהיה אחד מהדור ההוא קיים היה מונע השעבוד, וקשה א"כ לא היה לו לומר הכתוב אלא וימת כל הדור ההוא שאפי' כל ימי א' מהדור לא היה שעבוד ולא היה צריך לומר לא מיתת יוסף ולא מיתת אחיו דק"ו שלא יהיה השיעבוד בימיהם, ואפי' לדבריהם ז"ל (סדר עולם רבה פ"ג) שאמרו כל זמן שאחד מהשבטים קיים לא היה השעבוד קשה למה הוצרך להזכיר מיתת יוסף ק"ו הוא מהאחים. ואולי כי יכוין הכתוב לומר כי היו הדרגות בדבר כי במיתת יוסף ירדו מגדולתם שהיו מעולים יותר ממצריים ונעשו שוים להם, ובמיתת האחים ירדו למטה ממדרגתם שהיו בעיניהם נבזים אבל לא היו משתעבדים בהם, ובמיתת כל הדור התחילו להשתעבד באמצעות קנאתם אשר ראו הפלגת ריבויים של ישראל שנתמלאת ארץ מצרים בהם. יא' וישימו עלינו וגו'. כאן הבן שואל מה חכמה נתחכמו בזה אין זו חכמה אלא רעות וחציפות. עוד איך מלאם לבם בתחילת השעבוד לשום עליהם שרי מסים. ועוד איך בני ישראל נטו ערפם לעבודת עבודה נכריה בחומר ובלבנים. והנה רז"ל שאמרו (סוטה י"א.) כי היה הדבר בהדרגה בתחלה בפה רך ולבסוף בפרך, ומן סדר הכתובים משמע כי בתחלה שמו עליהם שרי מסים, ולדבריהם ז"ל צריך לומר כי קדמו דברים לשימת שרי מסים. והנה לפי מה שפירשתי בפסוק רב ועצום ממנו כי סוברים שיכולין

and placed officers on them and then they would have been of a lower status *vis-à-vis* the Egyptians and would have submitted! So when the verse says, **Let us outsmart**, can't be about the enslavement, but rather on a different detail... It appears further that when it says, **to oppress them**, that this was unnecessary, for it is evident that they intended to oppress them! Further what does **with forced labor** come to exclude? Therefore it appears that they outsmarted them in enslaving them in this manner. For Pharaoh presumably had other builders from among the Egyptians or other people to construct residential cities and other laborers to do the other work that the kingdom requires. And these people are called "tax" as the verse says, **Solomon the king levied a tax from all of Israel**. And he hatched a plan to task Israel that they be the tax officers, meaning that they would be the ones who are in charge of all who do the king's labor. And this would not be a diminishing or lowering of status for Israel and they can't refuse it. And their intent in this is for trickery in order to oppress the people of Israel with the burdens of the taxes, that is the ones who do the labor, that when they can't do all of the work that is upon them given that it exceeds what they can carry, the officers themselves will need to join with them to do the work and fill the quota. For the only ones who know the work requirements are the officers, who are the Israelites who are in charge. And this is their cleverness, that through this trickery they brought them to the burdens. And this is what our Sages meant when they said, "with gentle speech"—they were officers and then they were laborers. **And he built the cities...**

להשתעבד בהם בעד הטוב שעשו להם בשני רעב אפשר שבאו עליהם בכח ואל תיכף ומיד, ושעבדום וישימו עליהם שרים ואז היו מועטים בערך המצריים ונטו ערפם, ומה שאמר הכתוב הבה נתחכמה אינו על פרט השעבוד אלא על פרט אחר, וכמו כן אמרו ז"ל (שם) שהיה על שקוע הבנים ביים כאמור בדבריהם. עוד נראה בדקדוק עוד אומרו **למען ענותו** וגו' שלא היה צריך והדבר מובן שהוא למען ענותו מתכוונים. עוד אומרו **בסבלותם** מה בא למעט. אכן נראה שנתחכמו עליו להשתעבד בדרך זה, כי פרעה מן הסתם יהיו לו בונים ערים לשבת והרבה עובדים עבודות הצריכין למלכות מהמצריים עצמם ומהזולת, והאנשים ההמה יקראו מס כמו שאמר הכתוב (מ"א ה') **ויעל המלך שלמה מס מכל ישראל**, ויעץ עצה לשום על ישראל שיהיו הם שרי מסים יובן שיהיו הם הממונים על כל עושי מלאכת המלך, ודבר זה אינו פחיתות ולא דלות לישראל ואינם יכולין למאן וכוונתם בזה הוא לערמה **למען ענותו** לעם ישראל **בסבלותן** של המסים שהם עובדי עבדות כשלא יוכלו לעבוד עבודתם אשר שמו עליהם בתוספת מרובה ממה שיוכלו שאת יצטרכו השרים להצטרף עמהם לעבוד עבודתם להשלים חקם, שלא היו מכירים בחוק העבודה אלא לשרים שהם ישראל שהם הם הממונים, וזו היא חכמתם שבאמצעות ערמה זו הכניסום בסבלות, והוא אומרם ז"ל בתחילה בפה רך היו לשרים ואח"כ לעבדים **ויבן ערי...**